

Bölüm 7

JİNEKOLOJİK KANSERLER VE CİNSEL SAĞLIK

Meryem VURAL ŞAHİN¹
Meltem UĞURLU²

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde yaygın olarak görülen en önemli sağlık sorunlarından biri kanserlerdir. Kadınlarda önemli morbidite ve mortalite nedenleri arasında yer alan jinekolojik kanserler ise kadın kanserleri arasında ilk on sırada yer almaktadır (1,2,3). 2020 yılında yayımlanan “Küresel Kanser Gözlem Verisi”ne göre (GLOBOCAN) (4) dünyada en sık görülen jinekolojik kanser türleri arasında ilk sırada serviks kanseri, ikinci sırada endometrium kanseri ve üçüncü sırada over kanseri yer almaktadır. Globocan verilerine göre; 2020 yılında Dünya genelinde yaklaşık 240.000 kadına jinekolojik kanser tanısı konulduğu ve yaklaşık 80.000 kadının yaşamını yitirdiği bildirilmiştir (4). Jinekolojik kanserler gelişmekte olan ülkelerde kadınlarda teşhis edilen tüm kanserlerin %25’ini oluştururken, gelişmiş ülkelerde bu oranın %16 olduğu belirtilmektedir (5). Jinekolojik kanser türlerinden serviks kanseri, endometrium kanseri ve over kanseri en yüksek morbidite oranlarına sahip iken; over kanseri herhangi bir tarama testinin olmaması ve geç evrede belirti vermesi nedeni ile önemli mortalite nedenleri arasında yer almaktadır (6,1).

Dünya nüfusunun yaşlanması ve çevresel faktörlere bağlı olarak jinekolojik kanserlerde artış görülmekle beraber, tarama yöntemleri ve tedavi stratejilerindeki gelişmeler sayesinde jinekolojik kanserden kurtulan kadın sayısında da bir artış söz konusudur (7,8). Dünyada yaklaşık 1,39 milyondan fazla kadın jinekolojik kanser tanısı ile yaşamını sürdürmeye devam etmektedir (3).

Jinekolojik kanserlerde uygulanacak tedavi yöntemine; kanserin türü, hastalığın evresi, hastanın yaşı ve gelecekte çocuk sahibi olma planı gibi faktörler dikkate alınarak hasta ile birlikte karar verilmektedir (9). Tedavi planında tek

¹ Uzm. Ebe, Gülhane Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ebelik AD, Ankara. meryemyasam@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-8468-3870

² Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Ankara. meltemugurlu17@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-9183-219X

(102,72). Dilatör kullanımı konusunda psikolojik olarak rahatsız hissetme ve cinsel yaşama dışardan müdahale olarak algılama gibi nedenlerden kullanımı zorlaşmaktadır. Bu nedenle ebeve hemşirelerin dilatör kullanımı konusunda bilgi vermesi ve kullanım aşamasında değerlendirme yapması önemlidir (13). Dilatör kullanımını kolaylaştırmak adına yeni başlayan kadınlara topikal östrojenler ya da kayganlaştırıcılar ile birlikte kullanılması konusunda bilgi verilmelidir (99). Bakker ve arkadaşları (23) jinekolojik kanserli kadınlarda, yeterli uzmanlık ve danışmanlık becerisine sahip hemşire liderliğinde vajinal dilatör kullananların cinsel fonksiyonlarında anlamlı iyileşme olduğunu tespit etmiştir (23).

5.6. Aile Planlaması ve Fertilite Danışmanlığı

Jinekolojik kanserli genç kadınlarda kanser tedavi süresince gebelikten koruyucu etkin yöntemler konusunda bilgi verilmelidir. Özellikle genç kadınlarda prognoz nasıl olursa olsun doğurganlık ve ebeveynlik algısının önemli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle fertilite koruyucu tedavi alan ya da almayan tüm kadınlara fertilite danışmanlığı sunulmalı ve multidisipliner onkofertilite programlarına erişimleri sağlanmalıdır (70).

5.7. Psikoeğitim ile Müdahale

Depresyon, olumsuz beden imajı algısı, infertil olma duygusu, eşle yakın ilişki kuramama gibi psikolojik sorunların ele alınması optimal cinsel sağlığı elde etmede gereklidir. Cinsel işlev bozukluğunun çözümünde sadece fiziksel sorunlara odaklanılmamalı, psikoeğitimsel müdahalelere de eşit derecede yer verilmelidir (45).

KAYNAKÇA

1. Berghuis, A. Y., Pijnenborg, J. F., Boltje, T. J., et al. Sialic acids in gynecological cancer development and progression: Impact on diagnosis and treatment. *International Journal of Cancer*, 2022; 150(4), 678-687.
2. Wong, C. H., Sundberg, T., Chung, V. C., et al. Prevalence and predictors of mind-body medicine use among women diagnosed with gynecological cancer: findings from the 2017 US National Health Interview Survey. *Gynecologic Oncology*. 2020; 157(3), 740-744.
3. Sung, H., Ferlay, J., Siegel, R. L., et al. Global cancer statistics 2020: Globocan estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. *CA: A Cancer Journal for Clinicians*, 2021; 71(3), 209-249.
4. Globocan. *Global Cancer Observatory 2020*. (Online) (21.09.2022 tarihinde <https://gco.iarc.fr/today/online-analysis-multibars?v=2020&mode=population> adresinden ulaşılmıştır).

5. Nady, F., El-Sherbiny, M., Youness, E., et al. Effectiveness of quality of life planned teaching program on women undergoing gynecologic cancer treatment. *American Research Journal of Oncology*, 2018; 1(1), 1-17.
6. Stewart, C., Ralyea, C., & Lockwood, S. Ovarian cancer: an integrated review. In *Seminars In Oncology Nursing*. WB Saunders. 2019; Vol. 35, No. 2, pp. 151-156. WB Saunders.
7. Wooten, H., Sehouli, J., Davis, A., et al. GCIG-Consensus guideline for Long-term survivorship in gynecologic Cancer: A position paper from the gynecologic cancer Intergroup (GCIG) symptom benefit committee. *Cancer Treatment Reviews*. 2022;102396.
8. Frimer, M., Turker, L. B., Shankar, V., et al. The association of sexual dysfunction with race in women with gynecologic malignancies. *Gynecologic Oncology Reports*. 2019; 30, 100495.
9. Gerstl, B., Sullivan, E., Vallejo, M., et al. Reproductive outcomes following treatment for a gynecological cancer diagnosis: a systematic review. *Journal of Cancer Survivorship*. 2019;13(2), 269-281.
10. Seland, M., Skrede, K., Lindemann, K., et al. Distress, problems and unmet rehabilitation needs after treatment for gynecological cancer. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*. 2022;101(3), 313-322.
11. Do Rosário Ramos Nunes Bacalhau, M., Pedras, S., & da Graça Pereira Alves, M. Attachment style and body image as mediators between marital adjustment and sexual satisfaction in women with cervical cancer. *Supportive Care in Cancer*. 2020;28(12), 5813-5819.
12. Boa, R., & Grénman, S. Psychosexual health in gynecologic cancer. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*. 2018;143, 147-152.
13. Bilge, Ç., Yılmaz, B., & Oskay, Ü. Jinekolojik Kanserli Kadınların Brakiterapi Sonrası Cinsel İşlevinin Değerlendirilmesi ve Cinsel Danışmanlık. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2019; 28(3), 210-215
14. Huffman, L. B., Hartenbach, E. M., Carter, J., et al. Maintaining sexual health throughout gynecologic cancer survivorship: A comprehensive review and clinical guide. *Gynecologic Oncology*. 2016;140(2), 359-368.
15. Wilson, C. M., McGuire, D. B., Rodgers, B. L., et al. Body Image, sexuality, and sexual functioning in women with gynecologic cancer: An Integrative Review of the Literature and Implications for Research. *Cancer Nursing*. 2021; 44(5), E252.
16. De Souza, C., Santos, A. V. D. S. L., Rodrigues, E. C. G., et al. Experience of sexuality in women with gynecological cancer: Meta-synthesis of qualitative studies. *Cancer Investigation*. 2021;39(8), 607-620.
17. Zeren, F., & Gürsoy, E. Neden cinsel sağlık eğitimi? *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2018;(1), 29-33
18. WHO. *Sexual and reproductive health and research*. (Online) (<https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research/key-areas-of-work/sexual-health/defining-sexual-health>. adresinden 19.09.2022 tarihinde ulaşılmıştır)
19. Mayer S, Iborra S, Grimm D, et al. Sexual activity and quality of life in patients after treatment for breast and ovarian cancer. *Arch Gynecol Obstet*. 2019;299(1):191-201
20. Morgan, O., Schnur, J., Caban-Martinez, et al. Perspectives on sexual health among women who underwent pelvic radiation therapy: A qualitative analysis. *The Journal of Sexual Medicine*. 2022; 19(8), S27-S28

21. Carter, J., Huang, H. Q., Armer, J., et al. GOG 244-The Lymphedema and Gynecologic cancer (LeG) study: The impact of lower-extremity lymphedema on quality of life, psychological adjustment, physical disability, and function. *Gynecologic Oncology*. 2021;160(1), 244-251
22. Hubbs, J. L., Dickson Michelson, E. L., Vogel, R. I., et al. Sexual quality of life after the treatment of gynecologic cancer: what women want. *Supportive Care in Cancer*. 2019; 27(12), 4649-4654
23. Bakker, R. M., Mens, J. W. M., De Groot, H. E., et al. A nurse-led sexual rehabilitation intervention after radiotherapy for gynecological cancer. *Supportive Care in Cancer*. 2017; 25(3), 729-737.
24. Obora, M., Onsongo, L., & Ogotu, J. O. Determinants of sexual function among survivors of gynaecological cancers in a tertiary hospital: a cross-sectional study. *E Cancer Medica Science*. 2022;16:1384. doi.org/10.3332/ecancer.2022.1384
25. Hay, C. M., Donovan, H. S., Hartnett, E. G., et al. Sexual health as part of gynecologic cancer care: what do patients want? *International Journal of Gynecologic Cancer*. 2018; 28(9):1737-1742. doi:10.1097/IGC.0000000000001376
26. Sureshbabu, M. A., & Abirami, P. S. Pelvic floor disorders among gynecological cancer survivors in sub-urban regions of Kanchipuram District–India. *Journal of Mid-life Health*. 2021; 12(2), 128. doi:10.4103/jmh.JMH_186_20
27. Correia, R. A., Bonfim, C. V. D., Feitosa, K. M. A., et al. Sexual dysfunction after cervical cancer treatment. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*. 2020;54. doi.org/10.1590/S1980-220X2019029903636
28. Chou, Y. J., & Shih, C. M. Health belief model in predicting treatment intention among healthy and gynecologic cancer women with sexual dysfunction: Structural equation modeling. *Taiwanese Journal of Obstetrics and Gynecology*. 2022; 61(3), 472-478. doi: 10.1016/j.tjog.2022.03.013.
29. Roberts, K., Chong, T., Hollands, E., et al. Screening for sexual health concerns in survivors of gynecological cancer. *Supportive Care in Cancer*. 2020; 28(2), 599-605. doi:10.1007/s00520-019-04872-4.
30. Myers Virtue S, Manne SL, Ozga M., et al. Cancer-related concerns among women with a new diagnosis of gynecological cancer: an exploration of age group differences. *Int J Gynecol Cancer*. 2014; 24(1):165–171. doi:10.1097/IGC.0000000000000010
31. Alavi, A., Farzanfar, D., Rogalska, T., et al. Quality of life and sexual health in patients with hidradenitis suppurativa. *International Journal of Women's Dermatology*. 2018; 4(2), 74-79. doi: 10.1016/j.ijwd.2017.10.007.
32. Murphy D, Klosky JL, Reed DR., et al. The importance of assessing priorities of reproductive health concerns among adolescent and young adult patients with cancer. *Cancer*. 2015; 121: 2529- 2536. doi: 10.1002/cncr.29466
33. Turan, V., & Oktay, K. Sexual and fertility adverse effects associated with chemotherapy treatment in women. *Expert Opinion on Drug Safety*. 2014; 13(6), 775-783.
34. Scanlon, M., Blaes, A., Geller, M., et al. Patient satisfaction with physician discussions of treatment impact on fertility, menopause and sexual health among pre-menopausal women with cancer. *Journal of Cancer*. 2012; 3, 217-25. doi: 10.7150/jca.4408.
35. Pereira, N., & Schattman, G. L. Fertility preservation and sexual health after cancer therapy. *Journal of Oncology Practice*. 2017; 13(10), 643-651.

36. Chism, L. A., & Magnan, M. A. Talking to cancer survivors about dyspareunia and self-management. *Nursing*. 2017; 47(10), 24-29. doi: 10.1097/01.NURSE.0000524751.97634.65
37. Stabile, C., Gunn, A., Sonoda, Y., & Carter, J. Emotional and sexual concerns in women undergoing pelvic surgery and associated treatment for gynecologic cancer. *Translational Andrology and Urology*. 2015; 4(2), 169. doi: 10.3978/j.issn.2223-4683.2015.04.03.
38. Aptecar, L., Fiteni, F., Jarlier, M., et al. Prospective evaluation of sexual health in breast cancer women during the first year of adjuvant hormonal treatment using a cancer patient's dedicated questionnaire: A glaring gap of communication between health professionals and patients. *Breast Cancer Research and Treatment*. 2021;186(3), 705-713. doi:10.1007/s10549-020-06062-x.
39. Nho, J. H., Kim, S. R., & Nam, J. H. Symptom clustering and quality of life in patients with ovarian cancer undergoing chemotherapy. *European Journal of Oncology Nursing*. 2017;30, 8-14. <https://doi.org/10.1016/j.ejon.2017.07.007>
40. Guntupalli, S. R., Sheeder, J., Ioffe, Y., et al. Sexual and marital dysfunction in women with gynecologic cancer. *International Journal of Gynecologic Cancer*. 2017; 27(3).
41. Körükcü, Ö., Arıkan, F., Küçükçakal, A., et al. *Akdeniz Tıp Dergisi*. 2018; 1: 25-34. doi: 10.17954/amj.2018.101
42. Reis N. Jinekolojik Kanser Ve Tedavilerinin Kadın Cinsel Sağlığına Etkileri; C.Ü.*Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 2003; 7:(2).
43. Kaplan, N. *Brakiterapi alan jinekolojik kanserli hastaların cinsel fonksiyon durumlarının değerlendirilmesi*. 2019;Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
44. Sercekus, P., Gencer, H., & Ozkan, S. Effects of Radiotherapy Applied to Female Patients Diagnosed With Gynecological Cancer on the Sexuality/Jinekolojik Kanser Tanısı Almış Kadınlarda Uygulanan Radyoterapinin Cinsellige Etkisi. *Journal of Education and Research in Nursing*. 2020; 17(S1), 126-131.
45. Mishra, N., Singh, N., Sachdeva, M., & Ghatage, P. (2021). Sexual Dysfunction in Cervical Cancer Survivors: A Scoping Review. *Women's Health Reports*. 2021;2(1), 594-607. doi: 10.1089/whr.2021.0035
46. Akıncı, A. Ç., & Aksoy, S. D. *Kanserli Kadınlarda Cinsel Sorunlar*. JAREN. 2019; 5(2):156-162 doi:10.5222/jaren.2019.09709
47. Cakar B, Karaca B, Uslu R. *Sexual dysfunction in cancer patients: a review*. J BUON 2013;18(4):818-23.
48. Uysal, N., Ünal Toprak, F., Soylu., et al. Evaluation of Sexual Life in Patients with Gynecologic Cancer Undergoing Radiotherapy. *Sexuality and Disability*. 2020;38(4), 687-697.
49. Foerster, R., Schnetzke, L., Bruckner, T., et al. Prognostic factors for long-term quality of life after adjuvant radiotherapy in women with endometrial cancer. *Strahlentherapie und Onkologie*. 2016; 192(12), 895-904. doi:10.1007/s00066-016-1037-1.
50. Kirchheiner, K., Nout, R. A., Tanderup, K., et al. Manifestation pattern of early-late vaginal morbidity after definitive radiation (chemo) therapy and image-guided adaptive brachytherapy for locally advanced cervical cancer: an analysis from the EMBRA-CE study. *International Journal of Radiation Oncology* Biology* Physics*. 2014; 89(1), 88-95. doi: 10.1016/j.ijrobp.2014.01.032.

51. Çolakeroğlu, A. İyatrojenik (Medikal, Cerrahi ve Radyoterapi Sonrası) Cinsel Disfonksiyonlar ve Cinsel Rehabilitasyon. *Türkiye Klinikleri J Urology-Special Topics*. 2015; 8(3), 379.
52. Do, J. H., Choi, K. H., Ahn, J. S., et al. Effects of a complex rehabilitation program on edema status, physical function, and quality of life in lower-limb lymphedema after gynecological cancer surgery. *Gynecologic Oncology*. 2017; 147(2), 450-455.
53. Izycki, D., Woźniak, K., & Izycka, N. Consequences of gynecological cancer in patients and their partners from the sexual and psychological perspective. *Menopause Review/Przegląd Menopauzalny*. 2016;15(2), 112-116. doi:10.5114/pm.2016.61194
54. Mohammadi-Zarghan, S., & Ahmadi, K. Marital adjustment, sexual function, and body image after hysterectomy. *Shiraz E Medical Journal*. 2021;22(9). doi:10.5812/semj.107565
55. Shirinkam, F., Jannat-Alipoor, Z., Shirinkam Chavari, R., et al. Sexuality after hysterectomy: a qualitative study on women's sexual experience after hysterectomy. *International Journal of Women's Health and Reproduction Sciences*. 2018;6(1), 27-35.
56. Trott, S., Höckel, M., Dornhöfer, N., et al. Quality of life and associated factors after surgical treatment of vulvar cancer by vulvar field resection (VFR). *Archives of Gynecology and Obstetrics*. 2020;302(1), 191-201. doi:10.1007/s00404-020-05584-5
57. Van Weelden, W. J., Massuger, L. F., Enitec et al. Anti-estrogen treatment in endometrial cancer: a systematic review. *Frontiers in Oncology*. 2019; 9, 359. doi: 10.3389/fonc.2019.00359
58. Mitra, S., Lami, M. S., Ghosh, A., et al. Hormonal therapy for gynecological cancers: how far has science progressed toward clinical applications? *Cancers*. 2022;14(3),759. doi: 10.3390/kanserler14030759
59. Zhou ES, Frederick NN, Bober SL. Hormonal changes and sexual dysfunction. *Med Clin North Am*. 2017; 101: 1135- 1150
60. Davis, S. R., Robinson, P. J., Jane, F., et al. Intravaginal testosterone improves sexual satisfaction and vaginal symptoms associated with aromatase inhibitors. *The Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism*. 2018;103(11), 4146-4154. doi: 10.1210/jc.2018-01345
61. Wilson, C. M., Gee, A., & Mooney, K. Clinician and Patient Communication on Body Image, Sexuality, and Sexual Function in Gynecologic Cancer: An Integrative Review. *Sexuality and Disability*. 2022;1-17.
62. Brederecke, J., Heise, A., & Zimmermann, T. Body image in patients with different types of cancer. *Plos One*. 2021;16(11), e0260602.
63. Tounkel, I., Nalubola, S., Schulz, A., et al. Sexual Health Screening for Gynecologic and Breast Cancer Survivors: A Review and Critical Analysis of Validated Screening Tools. *Sexual Medicine*. 2022; 10(2), 100498. doi: 10.1016/j.esxm.2022.100498.
64. Aquil, A., Azmaoui, N. E., Mouallif, M., et al. Anxio-depressive symptoms in Moroccan women with gynecological cancer: Relief factors. *Bulletin du Cancer*. 2021;108(5), 472-480. doi: 10.1016/j.bulcan.2020.12.011
65. Dessole, M., Petrillo, M., Lucidi, A., et al. Quality of life in women after pelvic exenteration for gynecological malignancies: a multicentric study. *International Journal of Gynecologic Cancer*. 2018;28(2). doi:10.1097/IGC.0000000000000612
66. Boding, S. A., Russell, H., Knoetze, R., et al. 'Sometimes I can't look in the mirror': Recognising the importance of the sociocultural context in patient experiences of sexu-

- ality, relationships and body image after ovarian cancer. *European Journal of Cancer Care*. 2022;e13645. doi: 10.1111/ecc.13645
67. Donkers, H., Smits, A., Eleuteri, A., et al. Body mass index and sexual function in women with gynaecological cancer. *Psycho-Oncology*. 2019; 28(1), 48-53. doi: 10.1002/pon.4908.
 68. Ussher JM, Perz J, Gilbert E, et al. Renegotiating sex and intimacy after cancer: resisting the coital imperative. *Cancer Nurs*. 2013; 36(6): 454–462. doi:10.1097/NCC.0b013e3182759e21
 69. Lee, J. T., Lin, H. H., Tsai, J. L., et al. Transformation of sexual expression in Taiwanese women after treatment for gynecological cancer. *Cancer Nursing*. 2015; 38(6), 475-483. doi: 10.1097/NCC.0000000000000224.
 70. Gonçalves, V., Ferreira, P. L., Saleh, M., et al. Perspectives of Young Women With Gynecologic Cancers on Fertility and Fertility Preservation: A Systematic Review. *The Oncologist*. 2022; 27(3), e251-e264. doi.org/10.1093/oncolo/oyab051
 71. Abbott-Anderson, K., & Kwেকেboom, K. L. A Systematic review of sexual concerns reported by gynecological cancer survivors. *Gynecologic Oncology*. 2012; 124(3), 477-489. doi: 10.1016/j.ygyno.2011.11.030.
 72. Bakker, R. M., Mens, J. W. M., De Groot, H. E., et al. A nurse-led sexual rehabilitation intervention after radiotherapy for gynecological cancer. *Supportive Care in Cancer*. 2017;25(3), 729-737. doi:10.1007/s00520-016-3453-2
 73. McCallum, M., Lefebvre, M., Jolicoeur, L., et al. Sexual health and gynecological cancer: conceptualizing patient needs and overcoming barriers to seeking and accessing services. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*. 2012;33(3), 135-142. doi: 10.3109/0167482X.2012.709291.
 74. Abadi O, Cheraghi MA, Tirgari B., et al. Feeling an invisible wall: The experience of Iranian women's marital relationship after surgical menopause: A qualitative content analysis study. *J Sex Marital Ther*. 2018;44(7):627-40. doi: 10.1080/0092623X.2018.1440451
 75. Bilge, Ç., Kaydırak, M. M., & Aslan, E. Jinekolojik kanserin cinsel yaşam üzerindeki etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2016; 7(3), 31-38.
 76. Abbott-Anderson, K., Young, P. K., & Eggenberger, S. K. Adjusting to sex and intimacy: Gynecological cancer survivors share about their partner relationships. *Journal of Women & Aging*. 2020;32(3), 329-348. doi: 10.1080/08952841.2019.1591888.
 77. Mofrad, S. A., Nasiri, A., Mahmoudirad, G., et al. Challenges in the marital life of women with gynecological cancers: a qualitative study. *Modern Care Journal*. 2021;18(2).
 78. Alinejad Mofrad, S., Nasiri, A., Mahmoudi Rad, G. H., et al. Spousal sexual life issues after gynecological cancer: a qualitative study. *Supportive Care in Cancer*. 2021;29(7), 3857-3864. doi: 10.1007/s00520-020-05912-0
 79. Beesley VL, Alemayehu C, Webb PM. A systematic literature review of trials of survivorship interventions for women with gynaecological cancer and their caregivers. *Eur. J. Cancer Care*. 2019;28(3). doi: 10.1111/ecc.13057
 80. J. Carter, C. Lacchetti, J.H. Rowland Interventions to address sexual problems in people with cancer: American Society of Clinical Oncology clinical practice guideline adaptation summary *J Oncol Pract*. 2018;36 (5), pp. 492-511. doi: 10.1200/JCO.2017.75.8995
 81. Aygün, D., & Yaman, Ö. Görünüşte algılılık olarak değerlendirilmeli mi? *Androloji Bülteni*. 2017; 19 (3), 98-107.

82. Oskay, Ü. (2015). Jinekolojik kanser hastalarında yaşanan cinsel sorunlar ve bu sorunların giderilmesinde kullanılan model ve yaklaşımlar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 31(1), 108-119.
83. Erbaş N. , Demirel G. Kadın Sağlığının Değerlendirilmesinde Bir Model: Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2016; 5(2): 84-91
84. İnan FŞ, Üstün B, Bademli K. Türkiye’de kuram/modele dayalı hemşirelik araştırmalarının incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013;16(2):132-9
85. Zuhur Ş, Özpancar N. Türkiye’de kronik hastalık yönetiminde hemşirelik modellerinin kullanımı: sistematik derleme. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*. 2017;19(2):57-74.
86. Paşalak, Ş. İ., Selçukbiricik, F., & Seven, M. Evaluation of the Nurse-Led Symptom Management Program for Patients With Gynecologic Cancer Undergoing Chemotherapy. *Cancer Nursing*. 2022;10-1097. doi: 10.1097/NCC.0000000000001153
87. Tuğut, Nilüfer., & Gölbaşı, Z. (2014). Cinselliğin değerlendirilmesi: hemşireler için öneriler ve klinik stratejiler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2014; 11(2), 59-64.
88. J.B. Reese, S.L. Bober, M.B. Daly Talking about women’s sexual health after cancer: why is it so hard to move the needle? *Cancer*. 2017;123, pp. 4757-4763. doi: 10.1002/cncr.31084.
89. Tuncay, S., Zehra, C., Kaplan, S., et al. Over Kanseri Tanısı Alan Bir Olguda Cinsel Sağlığın Değerlendirilmesi. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*. 2018; 1(1), 77-85.
90. Mansour, S. E., & Mohamed, H. E. Handling Sexuality Concerns in Women with Gynecological Cancer: Egyptian Nurse’s Knowledge and Attitudes. *Journal of Education and Practice*. 2015; 6(3), 146-159.
91. Keskin, HG, & Tahta, T. Vulva kanseri ve vulvektomi sonrası hemşirelik yaklaşımları. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2021;5 (1), 115-121.
92. J. Lee, J. Tsai Transtheoretical model-based postpartum sexual health education program improves women’s sexual behaviors and sexual health *J. Sex. Med.* 2012;9 (4), pp. 986-996. doi: 10.1111/j.1743-6109.2011.02419.x
93. Lee, J. T., Kuo, H. Y., Huang, K. G., et al. Diversity of sexual activity and correlates among women with gynecological cancer. *Gynecologic Oncology*. 2020; 159(2), 503-508. doi: 10.1016/j.ygyno.2020.08.005.
94. Pınar, G. (2010). Nursing approaches to sexual dysfunction and sexual counseling-related issues in patients receiving cancer treatment. *Gülhane Tıp Dergisi*, 52(4), 241.
95. Tulmaç, Ö. B., Yaman, S., & Doğanay, M. Jinekolojik hastaların postoperatif bakımda tavsiye edilen cinsel aktivite yaşama yönelik uyumlarının değerlendirilmesi. *Kırikkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2019; 21(2), 161-166.
96. Gilbert, E.; Ussher, J.M.; Perz, J. Renegotiating sexuality and intimacy in the context of cancer: the experiences of carers. *Archives of Sexual Behavior*, 2010; 39.4: 998-1009.
97. Ussher, J. M., Perz, J., Gilbert, E., et al. Talking about sex after cancer: a discourse analytic study of health care professional accounts of sexual communication with patients. *Psychology & Health*. 2013;28(12), 1370-1390. doi: 10.1080/08870446.2013.811242
98. Correia, R. A., Bonfim, C. V. D., Feitosa, K. M. A., et al. Sexual dysfunction after cervical cancer treatment. *Revista da Escola de Enfermagem da*. 2020; USP, 54. doi: 10.1590/S1980-220X2019029903636.

99. Wu, X., Wu, L., Han, J., et al. Evaluation of the sexual quality of life and sexual function of cervical cancer survivors after cancer treatment: a retrospective trial. *Archives of Gynecology and Obstetrics*. 2021;304(4), 999-1006. doi: 10.1007/s00404-021-06005-x
100. Chism, L. A., & Magnan, M. A. Talking to cancer survivors about dyspareunia and self-management. *Nursing*. 2017;47(10), 24-29. doi: 10.1097/01.NURSING.0000524751.97634.65
101. Miles T, Johnson N. Vaginal dilator therapy for women receiving pelvic radiotherapy. *Cochrane Database Syst Rev*. 2014; 9:CD007291. doi:10.1002/14651858.CD007291.pub3
- Law E, Kelvin JF, Thom B., et al. Prospective study of vaginal dilator use adherence and efficacy following radiotherapy. *Radiother Oncol*. 2015;116:149–155. doi:10.1016/j.radonc.2015.06.018